

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1988

BRNO 1991

Hammeraxt des Volkes mit Schnurkeramik aus Linhartov / Bez. Bruntál / . Beim Kartoffelsammeln wurde am Band des Kartoffelaushebepfluges eine Hammeraxt des Volkes mit Schnurkeramik gefunden. Die Lokalität befindet sich am Osthang der Kote 437,5 in der Seehöhe von 400 m. Die Fundumstände deuten an, dass es sich vermutlich um einen gestörten Grabkomplex handelt.

KOSTROVÝ HROB KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁRŮ V BOLELOUCI /okr. Olomouc/

Markéta T y m o n o v á , Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci

/Obr. 5/

Počátkem listopadu 1988 ohlásili pracovníci JZD Rozkvět se sídlem v Dubu nad Moravou, že v jejich středisku v Bolelouci narazili při hloubení základového žlabu skladu obilovin na lidskou lebku, u níž ležely dvě do sebe zasunuté nádoby. Ty však nálezcce p. L. Havran již vyzvednul, takže jejich původní poloha byla později určena podle několika střípků, které zůstaly na místě. Vlastní lokalita, umístěná v severní části areálu JZD na jihozápad od sedimentační jímky, se vzhledem k okolnímu terénu nalézá na úhlně, vyvýšené pravobřežní vlně se sprašovým podkladem. Od toku Moravy je vzdálena přibližně půl kilometru s nadmořskou výškou 230 m. Po začátek štěrkového lože přímo na sprašové podloží se hrobová jáma nevytrýsovala zcela zřetelně. Byla přibližně oválného tvaru o max. průměru 180 cm. Vypĺnovala ji světle šedohnědá hlína poměrně špatně odlišitelná od okolní žlutky. Na jejím dně ve hloubce 140 - 150 cm ležela na pravém boku silně skrčená lidská kostra, hlavou orientovaná k JV. Paže měla v loktech pokrčeny a ruce spočívaly volně před obličejem. Kostí spodních končetin byly silně pokrčeny, a to tak, že kotníky a nártní kůstky ležely pod kostmi stýdkými, přičemž spodní pravé koleno bylo mírně předsunuto. Podle této nepřítrožené polohy můžeme usuzovat o posmrtném svázání nebožtíka. U koien zeměřelého stál zvoncovitý pohár, v němž byl zasunut menší džbánek.

Popis nálezů:

zdobený zvoncovitý pohár okrové barvy /v. - 11 cm, max. ϕ okraje - 15 cm/ s široce rozevřeným, vyhnutým okrajem je vyroben z jemně plaveného, drobnými zrůky písku ostřeného materiálu. Povrch kryje tenká, původně hlazená vrstvička engoby, která je na vnější straně výdutě na několika místech částečně setřena. Vhloubenou výzdobu tvoří řady nad sebou kladených horizontálních pásů. Prázdné pásy oddělují pásy uvnitř vyplněné rádkovým ornamentem /2/ a olisky kosočtverečných kolků /4/.

Malý džbánek /v. - 6,4 cm, max. ϕ výdutě - 6,5 cm, ϕ okraje - 6,5 cm/ má mírně ven vyhnutý okraj, prohnuté hrdlo esovitě přechází ve siláčenou polokulovitou výdutě. Je z jemně plaveného hlinitopísčitého materiálu s organickou příměsí. Barva je na povrchu šedohnědá, uvnitř přechází ve světlehnědé tóny. Ucho džbánu chybí a okraj je v místě nasazení částečně rekonstruován. Také pohár byl slepen a na několika místech doplněn. Keramika z kostrového hrobu v Bolelouci tvoří běžnou pohřební výbavu a lze ji zařadit do středního stupně kultury zvoncovitých pohárů. Rozbor antropologického materiálu provedl dr. M. Stloukal, CSc.

Körpergrab der Glockenbecherkultur in Bolelouc / Bez. Olomouc / . Im November 1988 wurde beim Bau eines Getreidelagers der L.P.G Bolelouc /Richtung Olomouc - Tovačov/ ein Körpergrab der Glockenbecherkultur gestört. In einer ovalen Grube / ϕ ca. 180 cm/, im gelben Lössliegenden eingetieft, lag auf der rechten Seite ein stark angehocktes Frauenskelett, mit dem Kopf nach SO orientiert. Die Grabausstattung bildete ein verzierter Glockenbecher, der zu den Knieen der Verstorbenen gelegt worden war. In dem Becher fand man nach dem Ausheben noch ein kleines Krüglein von grauschwarzer Farbe.

KOSTRA Z HROBU KULTURY SE ZVONCOVITÝMI POHÁRY Z BOLELOUCE /okr. Olomouc/

Milan S t l o u k a l , Národní muzeum v Praze

Záchranný výzkum M. Tymonové z Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, k němuž došlo ve dnech 14. až 16. listopadu 1988 v Bolelouci, obohatil antropologické sbírkové fondy o poměrně dobře zachovanou kostru z hrobu kultury se zvoncovitými poháry. Jde o kostru ženy, která

zemřela ve věku mezi 40 a 50 lety a byla uložena do hrobu ve skrčené poloze na pravém boku, hlavou k jihovýchodu s pohledem na východ.

Pro určení pohlaví zemřelé je zejména důležitý tvar pánevních kostí se širokou incisura ischiadica major a s oboustranně výrazně vytvořeným preaurikulárním žlábkem. Na ženu ostatně ukazuje i tvar lebky se strmým čelem, výraznými čelními hrboly, velmi slabě vytvořenými nadobočnými oblouky, plochou glabelou I. stupně a středně tlustými horními okraji očních; na týlu je slabě vytvořena protuberantia occipitalis externa a bradavkové výběžky jsou malé. Určení stáří se opírá především o fakt, že lebeční švy jsou na lamina interna i externa plochých kostí mozkovny ve stavu pokročilého srůstu, v některých úsecích jsou už zcela vymizelé. Chrup zemřelé je silně abradován, lůžka po horní levostranné čtyřce a dolní levostranné sedmičce jsou zhojena po intravitální ztrátě.

Lebka mohla být poměrně dobře proměřena:

největší délka lebky /1/	173	délka baze lebky /5/	107?
největší šířka lebky /8/	147	nejmenší šířka čela /9/	100
největší šířka čela /10/	128	aurikulární šířka /11/	123
biasteriální šířka /12/	110	výška lebky ba-b /17/	146
nadušní výška /20/	117	obvod lebky /23/	510
příčný oblouk /24/	329	podélný oblouk /25/	359
čelní oblouk /26/	126	temenní oblouk /27/	130
týlní oblouk /28/	102	čelní tětíva /29/	110
temenní tětíva /30/	112	týlní tětíva /31/	86
kapacita lebky /38/	1562	délka obličeje /40/	94
šířka horního obličeje /43/	104	biorbitální šířka /43-1/	97
bizygomatická šířka /45/	124?	šířka středního obličeje /46/	97
výška obličeje /47/	110	výška horního obličeje /48/	67
šířka očnice /51/	41	výška očnice /52/	31
šířka nosu /54/	26?	výška nosu /55/	50
výška brady /69/	31		

Indexy:

délkošířkový /1 1/	85,0	délkovýškový /1 2/	84,4
šířkovýškový /1 3/	99,3	transv. frontoparietální /1 13/	68,0
obličejový /1 38/	88,7	horního obličeje /1 39/	54,0
očnice /1 42/	75,6	index nosu /1 48/	52,0
alveolární /1 60/	87,9		

Lebka je tedy v absolutních mírách středně dlouhá, ale široká a vysoká, má středně široký a středně vysoký obličej i horní obličej a kapacita lebky /vypočítaná/ je aristencefalní. V indexech je lebka hyperbrachykraní, hypsikraní a akrokraní, metriometopní, mesoprosopní a mesenní, chamaekonchní a chamaerhinní, ortognátní. Tuto metrickou charakteristiku lebky je možno doplnit ještě výškou postavy zemřelé, která byla vypočítána na 163 cm, tedy vysoká.

Z antropologického hlediska kostra z Bolelouce plně odpovídá představě typického zástupce lidu s kulturou zvoncovitých pohárů.

Das Skelett aus dem Grab der Glockenbecherkultur in Bolelouc /Bez. Olomouc/. Bei der Rettungsaktion in Bolelouc wurde im Jahre 1988 ein Grab der Glockenbecherkultur abgedeckt, in dem ein gut erhaltenes Skelett einer Frau lag, die im Alter zwischen 40 und 50 Jahren verstorben ist. Dies ist ein typischer Repräsentant dieses Volkes, von hoher Gestalt und mit brachykranem Schädel.

PRÄHISTORISCHE KERAMIK VOM HAUSBERG BEI TEPLICE NAD BEČVOU /Bez.

Přerov/

Miroslav Š m í d , AÚ ČSAV Brno

Im Monat Juli 1988 habe ich eine Fastgrabung auf dem mittelalterlichen Hausberg bei Teplice nad Bečvou durchgeführt, wo Dalibor Kolbinger aus Ilulfa festgestellt hat, dass es im Einschnitt des von NO den mittelalterlichen Graben umlaufenden Weges, zur Störung eines Objektes gekommen ist. Das geborgene keramische Material stammt wahrscheinlich von dem Rest der ursprünglichen prähistorischen Befestigung und lässt sich anhand der Verzierung rahmenhaft in das jüngere Aneolithikum einreihen. Ferner wurde am Gipfel der Burgstätte - östlich des Hausberges

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1988
BRNO 1991

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, Koliště 17/19
Odpovědný redaktor : Dr. J. Tejral
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : L. Trávníčková
Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské základny pracovišť ČSAV
v Brně,
technický redaktor J. Keprt
Evidenční číslo : ÚVTEL - 73332
Náklad : 450 kusů - neprodejné
Vydáno jako rukopis